

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23.11.1979, sp. zn. 6 Tz 62/79, ECLI:CZ:NS:1979:6.TZ.62.1979.1

Číslo: 23/1980

Právní věta: K výkladu znaků trestného činu útisku podle § 237 tr. zák. Skutečnost, že manželka je s manželem v rozvodovém řízení a bydlí s ním ve společné domácnosti, samu o sobě nelze považovat za stav tísně. Postavení manželky nelze považovat za stav závislosti vůči manželovi.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 23.11.1979

Spisová značka: 6 Tz 62/79

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Útisk

Předpisy: 140/1961 Sb. § 237 141/1961 Sb. § 267 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 23/1980 sb. rozh.

K výkladu znaků trestného činu útisku podle § 237 tr. zák.

Skutečnost, že manželka je s manželem v rozvodovém řízení a bydlí s ním ve společné domácnosti, samu o sobě nelze považovat za stav tísně.

Postavení manželky nelze považovat za stav závislosti vůči manželovi.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 23. 11. 1979 sp. zn. [6 Tz 62/79](#).)

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek okresního soudu v Břeclavi ze dne

11. července 1979 sp. zn. 2 T 387/79 a ve věci sám rozhodl tak, že obviněného M. M. zprostil obžaloby pro trestný čin útisku podle § 237 tr. zák.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Břeclavi ze dne 11. 7. 1979 sp. zn. 2 T 387/79 byl obviněný M. M.

uznán vinným trestným činem útisku podle § 237 tr. zák., kterého se podle výroku rozsudku dopustil tím, že dne 21. 5. 1979 kolem 22.00 hod. v B. ve svém bytě nutil svoji manželku Z. M. k souloži a jmenovaná přesto, že s tím nesouhlasila, musela se podřídít. Za to mu byl podle § 237 tr. zák. uložen trest odnětí svobody na dva měsíce podmíněně na osmnáct měsíců.

Tento rozsudek nabyl právní moci dne 15. 8. 1979.

Proti tomuto rozsudku podal generální prokurátor ČSR stížnost pro porušení zákona, v níž vytýká, že napadeným rozsudkem byl porušen zákon v ustanovení § 237 tr. zák. v neprospěch obviněného. Poukazuje na to, že provedené důkazy, a to i výpověď poškozené a výpověď obviněného, nedávají podklad pro závěr, že by v jednání obviněného byly naplněny znaky trestného činu útisku podle § 237 tr. zák., tj. že by z těchto důkazů vyplývalo, že obviněný donutil poškozenou k pohlavnímu styku, zneužívaje její tísně nebo její závislosti. Generální prokurátor ČSR uvádí, že okolnost, že poškozená je s obviněným v rozvodovém řízení a dosud s ním bydlela ve společné domácnosti, nelze považovat za stav tísně, když tato skutečnost se dotýká obou manželů, a že závislost poškozené na obviněném nelze spatřovat ani ve skutečnost, že tu šlo o vztah manželů, poněvadž takový závěr by byl v přímém rozporu se zásadami uvedenými v čl. I a § 18 zák. č. 94/1963 Sb., o rodině.

Nejvyšší soud České socialistické republiky přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona v rozsahu § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Okresní soud zjistil v souladu s výsledky provedeného dokazování, že mezi obviněným a jeho manželkou docházelo k různým nesrovnalostem, které měly za následek, že manželka podala návrh na rozvod manželství. Dne 21. 5. 1979 přišel obviněný večer domů a po večeři spolu s manželkou a dětmi sledoval televizní program. Po jeho skončení šel obviněný za manželkou do kuchyně, kde se připravovala k spánku. Tam ji přemlouval, aby vzala návrh na rozvod zpět a současně ji žádal o pohlavní styk. Když jeho návrh odmítla, lehl si k ní, začal ji osahávat a proti její vůli s ní souložil. Na základě tohoto zjištění pak okresní soud učinil závěr, že obviněný naplnil tímto jednáním po objektivní stránce znaky skutkové podstaty trestného činu útisku podle § 237 tr. zák. s odůvodněním, že obžalovaný hrubým způsobem zasáhl do svobody rozhodování své manželky, přičemž zneužil její závislosti a poškozená se pouze v důsledku tohoto vztahu obžalovanému podřídila a trpěla jeho jednáním.

Trestného činu útisku podle § 237 tr. zák. se dopustí ten, kdo jiného nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, ovšem za splnění dalšího předpokladu (znaku) požadovaného tímto ustanovením trestního zákona, a to, že takto pachatel jedná zneužívaje tísně nebo závislosti takové osoby. V projednávaném případě však nevyšla najevo žádná okolnost, pokud jde o vztah mezi obviněným a jeho manželkou, z níž by bylo možno dovodit, že by tu šlo o stav její závislosti. Okresní soud při právním hodnocení také neuvedl žádnou okolnost, která by svědčila o tom, že Z. M. byla závislá na obviněném a že by obviněný shora uvedeným jednáním zneužil její závislosti na něm. Třeba dodat, že závislost Z. M. na manželovi není možno dovodit ze žádných okolností zjištěných v projednávané věci, právě naopak mimo jiné i její rozhodnutí podat návrh na rozvod manželství a odmítnutí jeho žádosti, aby tento návrh vzala zpět, svědčí o tom, že na něm závislá nebyla. Dovožovat pak její závislost jen z toho, že byla vůči němu v postavení manželky, je v rozporu s čl. I a § 18 zákona o rodině, podle nichž mají muž a žena v manželství stejná práva a povinnosti a v manželství si jsou po všech stránkách rovni. Nebyla také zjištěna žádná okolnost, že by manželka obviněného byla v takové situaci, která by odpovídala stavu tísně. V době činu, který je předmětem obžaloby, byli obviněný a jeho manželka, jak již uvedeno v rozvodovém řízení. Tato okolnost se dotýkala v podstatě stejnou měrou obou (obviněný přitom usiloval o to, aby manželka vzala návrh na zrušení manželství rozvodem zpět), a rovněž tedy ani ta nemohla bránit Z. M. ve svobodném rozhodování a nemohlo tu proto z hlediska její osoby jít ani o stav tísně. Z žádných jiných okolností případu také nevyplývá, že

by byla ve stavu, který by vedl k omezení její volnosti v rozhodování a že by obviněný takového stavu zneužil. Z tvrzení manželky obviněného, že byla ovlivněna svou slabou psychickou stránkou, není možno rovněž ani takovou okolnost dovozovat.

Z uvedeného je zřejmé, že skutek obviněného spočívající v tom, že dne 21. 5. 1979 ve společném bytě v Břeclavi nutil svoji manželku k souloži a jmenovaná, přesto s tím nesouhlasila, se mu musela podřít, není trestným činem útisku podle § 237 tr. zák., protože nenaplnuje všechny znaky tohoto trestného činu; chybí znak „zneužití závislosti“, resp. znak „zneužití tísně“. Okresní soud, který přesto uznal obviněného uvedeným trestným činem vinným, porušil zákon v ustanovení § 237 tr. zák.